

THE SON

A man in a dark, knee-length coat stands on a cobblestone street, looking towards a shop window. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow. The man's reflection is visible in the window, which shows an older man with a beard. The street is lined with stone buildings, and the overall atmosphere is contemplative and dramatic.

FERDINANDO FREGA

N'WANA

THE FAMILY · 13

Tatana loyi marito ya yena manharhu a ma ringanerile — ni nimixo, malembe endzhaku ka nkosi, loko n'wana wa yena a twa ku rhula loku fanaka ku huma enon'wini wa yena n'wini.

Gillettenarrative ya ku amukela. A wu si swi tiva leswaku u na nkateko wo tani hi kwihi — u le kusuhi ni ku amukela swo karhi, naswona a ku na munhu loyi a ku kombeleke nchumu hi ku tlherisela. Sweswi u nghena emisaveni ya mina, kusuhi lomu u nga khumbaka mukwana. Kambe a ndzi xavisi mikwana. Wolowo i wa manana wa mina ntsena. Loko leswi swi hela, a wu nge he vi loyi a u ri yena. U ta va u ri karhi u lava lowu landzelaka. Sweswi, sungula laha. Tinyike nkarhi wa wena.

Ndzi velekiwe hi manana wa mina naswona, tanihi n'wana wa xinuna, ndzi rhwala nkateko wo tala wo fana na yena. Hi swona leswi matsalwa ya vutshunguri ma swi ringanyetaka, naswona kan'we ntsena a ndzi voni xivangelo xo kaneta.

Kambe ehandle ka swivumbeko swa miri, ku na nchumu wun'wana. Nchumu lowu fikaka endzhaku. Wu tikomba hi ku famba ka malembe, eka minkondzo leyi salaka, eka leswi hi nga swona hakunene ku nga ri eka leswi van'wana va tivulaka leswaku va swona.

Vutitivi byi nga sungula hi xiave X, kambe a ku na munhu loyi a tivaka hakunene laha swa tijini swi helelaka kona ni laha vumunhu byi sungulaka kona. DNA yi hlamusela miri. Vutomi byi hlamusela leswi saleke.

Vanhu va vula leswaku vutlhari byi huma eka manana. Swi tano. Kambe ntumbuluko wa munhu a wu dyiwi ndzhaka hi tifomula.

Wu humelela hi swiendlo, mintolovelo, swihlawulo ni ku miyela. Mahanyelo lamanene, moya, xitayela, vukona. Vuaki lebyi nga vonakiki bya munhu.

Naswona hi ku hatlisa kumbe hi ku nonoka munhu u ta vula: «U fana ni tatana wa yena hi ku helela.» Swi voniwa hi un’wana ni un’wana. Swi twisisiwa hi vatsongo swinene.

A ku na n’wana wa xinuna loyi a nga tatana wa yena hi ku helela. A ku na n’wana wa nhwanyana loyi a nga manana wa yena hi ku helela. Hinkwerhu hi le ka ntlangu lowukulu laha swihlamariso swi nga heriki ku humelela. Kambe, eka mhaka ya mina, nhlamulo yo hetelela a yi vonaka yi olova. Hinkwaswo a swi huma eka tatana.

Wanuna yoloye wo xiximeka a nga tshamanga a tlakusa rito ra yena. Loko a vulavula, a swi twala onge i risimu, nkatsakanyo wo hllamarisa wa Xitali, Xifurwa ni Xipaniya lowu a wu rhwala marito ma nga ri mangani ntsena. Marito manharhu hakanyingi a ma ringanerile. «Ndzi kona.»

Eka malembe hi ma tekile tanihi nchumu lowu tolovelekeke. Kutani siku rin’wana leswi nga kotekiki swi fikile. Naswona a yimile emahlweni ka leswi nga kotekiki, u n’wayitele a ku: «U hakela dola yin’we ntsena.»

Hi nkarhi wolowo hi twisise leswaku a a ri mani hakunene. A a ri tatana wa mina.

Kambe leswo a hi ku paluxeka ka ntiyiso. Ku paluxeka ka ntiyiso ku fike endzhaku ka malembe. Nimixo wun’wana ndzi titwe ndzi hlamula xiyimo xo tika hi ku rhula loku fanaka. Ku miyela loku fanaka loko ndzi nga si vulavula. Ku n’wayitela loku fanaka loko ndzi nga si endla xiboho. Naswona ka nkarhi wo koma swi twale

ongwe u ngenile ekamareni. Kutani ndzi lemuka leswaku a nga ngenanga nikatsongo. A nga tshamanga a famba.

I yini leswi saleke? Xikandza lexi tolovelekeke. Rito leri nga ni mpfumawulo wo hambana. Vumunhu lebyi ha twalaka hi ku famba ka nkarhi. Hikuva eka risimu rin'wana ni rin'wana, rito a hi rona ra nkoka ngopfu. Mpumawulo hi wona. Mpumawulo lowu hanyaka. Mpumawulo lowu rhwalaka moya.

Naswona leswo a ku ri xihlamariso xo hetelela. A ndzi hete vutomi bya mina ndzi lava tatana wa mina eka mintsundzuko ya mina. Ndzi ri ndzi ta kuma leswaku a a hanya endzeni ka swihlawulo swa mina minkarhi hinkwayo.

A a ri tatana wa mina ntsena. Naswona hi ndlela yin'wana, wa ha ri yena.

Ferdinando Frega

Gillette Man ✂